

STANJE U HRVATSKOM PRAVOSUĐU

Godišnje programsko izvješće za 2022. godinu

Centar Miko Tripalo se već dugi niz godina bavi pitanjima vladavine prava i pravosuđa. U brojnim međunarodnim usporedbama hrvatski sudski sustav pokazuju nepovoljne rezultate u pogledu trajanja postupaka te percepcije javnosti o političkim i ekonomskim utjecajima na sudstvo. Neefikasnost sudstva ogleda se i u visokom broju sudaca u odnosu na broj stanovnika te visokih rashoda u odnosu na bruto društveni proizvod. Povjerenje javnosti u sudstvo je nisko, sudstvo je nedovoljno transparentno, a postoje i indicije o povezanosti dijela sudačkih krugova s političkim strukturama. Oni koji su ovlašteni za pokretanje stegovnih postupaka prema sucima koji narušavaju principe sudačke etike vrlo su neskloni primjenjivati svoje ovlasti. Istodobno, sudstvo uživa potpunu samostalnost ne samo u donošenju presuda nego i u imenovanju sudaca, pokretanju stegovnih postupaka te odlučivanju o izboru Državnog sudbenog vijeća (DSV).

Od 2020. godine Centar Miko Tripalo provodi program *Stanje u hrvatskom pravosuđu* koji se fokusira na transparentnost i odgovornost pravosudnog sustava s ciljem davanja doprinosa uklanjanju gore navedenih nedostataka.

U sklopu programa u 2022. godini provedene su sljedeće aktivnosti:

SKUPOVI

1. NACIONALNI PLAN RAZVOJA PRAVOSUDNOG SUSTAVA OD 2021. DO 2027. GODINE

Okrugli stol održan je Hrvatskom saboru, u dvorani „Josip Šokčević“, 5. travnja 2022. godine.

Organizatori:

Centar za demokraciju i pravo Miko Tripalo

Klub zeleno-lijevog bloka

Moderatorica:

Đurđica Klancir, novinarka

Govornici i panelisti:

Zlata Đurđević, Pravni fakultet u Zagrebu i Centar Miko Tripalo

Neven Mates, Centar Miko Tripalo

Goran Selanec, Ustavni sud Republike Hrvatske

Alan Uzelac, Pravni fakultet u Zagrebu i Centar Miko Tripalo.

O okruglom stolu:

Nacionalni plan razvoja pravosudnog sustava od 2021. do 2027. godine zamišljen je kao strateški dokument koji bi trebao sadržavati srednjoročne prioritete koji bi unaprijedili i optimizirali procese u pravosuđu.

Cilj ovog okruglog stola bio je raspraviti neke od mjera predloženih u Nacrtu Nacionalnog plana te eventualne prijedloge i dopune tog dokumenta. Sudionici okruglog stola osvrnuli su se na sljedeća pitanja:

- Hoće li predložene mjere učiniti dovoljno za povećanje učinkovitosti, transparentnosti i odgovornosti pravosudnog sustava?
- Predviđaju li se funkcionalni mehanizmi ostvarivanja odgovornosti sudaca?
- Hoće li mjere u Nacionalnom planu riješiti pitanje sporosti u donošenju presuda?
- Garantira li se javnost rada pravosudnog sustava u skladu s demokratskim normama?

- Koje su dodatne reforme potrebne za rješavanje stanja u pravosuđu, a nisu spomenute u Nacionalnom planu?

2. PRIMJENA INFORMATIČKE TEHNOLOGIJE U PRAVOSUĐU

Okrugli stol održan je 17. svibnja 2022. godine, u Auli Sveučilišta u Zagrebu.

Organizator:

Centar za demokraciju i pravo Miko Tripalo

Moderator:

Vedran Đulabić, Centar Miko Tripalo

Govornici:

Ana-Marija Bazina, Odvjetničko društvo Hanžeković & partneri

Juraj Brozović, Pravni fakultet u Zagrebu

Mirjana Jurković, IN2

Neven Mates, Centar Miko Tripalo

Mihaela Ristovska, konzultantica Svjetske banke

Alan Uzelac, Centar Miko Tripalo i Pravni fakultet u Zagrebu

Martina Vrdoljak, Ministarstvo pravosuđa i uprave.

O okruglom stolu:

Tema informatizacije u pravosuđu javila se temeljem prve ankete koju je Centar proveo u 2020. godini i u kojoj su suci i odvjetnici identificirali da postoji problem u tom području. Uvodno su predstavljani rezultati ankete o informatizaciji u pravosuđu koja je provedena u pripremi za ovaj skup među odvjetnicima i sucima. Temeljem rasprave predložile su se sljedeće preporuke:

1. optimizacija prije digitalizacije: prvo treba organizirati poslovne procese (osmisлити sudski postupak koji će odgovarati potrebama i očekivanjima korisnika) pa onda uvoditi digitalizaciju;
2. ciljevi informatizacije i digitalizacije trebaju biti sustavno postavljeni u duhu najboljih europskih praksi;
3. potrebno je omogućiti inovativnost i uvoditi promjene na temelju realnih ciljeva kroz provođenje pilotskih projekata;
4. upravljanje digitalizacijom treba biti vođeno od strane stručnog i sposobnog tima koji ima ovlasti, autonomiju i odgovornost za uvođenje promjena kroz duže vremensko razdoblje;
5. u procesu informatizacije potrebno je slušati znanost i struku te uključiti na odgovarajući način sve dionike;
6. informatizacija treba sustavno omogućivati transparentnost postupaka i veći uvid javnosti u djelovanje pravosuđa;
7. bez odgode treba omogućiti pristup stručnoj i općoj javnosti (odvjetnicima i strankama) sustavu SupraNova;
8. sustav treba biti oblikovan tako da omogućuje da svi podaci relevantni za ocjenu razvoja sustava (npr. trajanje postupaka, opterećenost sudova, kretanje kadrova i financijskih sredstava i sl.) budu raspoloživi radi praćenja djelotvornosti i kvalitete pravosudnog sustava i borbe protiv korupcije.

3. KAKO SE U SUDSTVU U REPUBLICI HRVATSKOJ DODJELJUJU PREDMETI U RAD?

Okrugli stol održan je 18. listopada 2022. godine, u dvorani Pravnog fakulteta u Zagrebu.

Organizator:

Centar za demokraciju i pravo Miko Tripalo

Moderator:

Tvrtko Jakovina, Centar Miko Tripalo

Govornici:

Mihajlo Dika, Centar Miko Tripalo

Srđan Gavranić, Trgovački sud u Dubrovniku

Sanja Grgurić Hojski, Općinski građanski sud u Zagrebu

Neven Mates, Centar Miko Tripalo

Matija Ninić, Pravni fakultet u Zagrebu

Alan Uzelac, Centar Miko Tripalo i Pravni fakultet u Zagrebu

Ivana Zeljko, Pravni fakultet u Zagrebu.

O okruglom stolu:

Nasumično dodjeljivanje predmeta sucima jedan je od osnovnih instrumenata za osiguravanje nepristranosti i objektivnosti suđenja. To nas je potaklo da analiziramo zakonske i podzakonske odredbe o postupku dodjeljivanja. Zanimalo nas je da li propisi osiguravaju da se predmeti doista dodjeljuju sucima nasumično ili ostavljaju prostor da na tu dodjelu imaju utjecaj predsjednici sudova, sudska administracija ili čak Ministarstvo pravosuđa. Na skupu je upozoreno na slučajeve odstupanja od normi u prošlosti, kada su predmeti dodjeljivani mimo propisa, a da to nije bilo sankcionirano. Sankcije za povredu propisa o dodjeli predmeta se ne primjenjuju, stegovni postupci nisu pokrenuti. Nasumična dodjela najvažnija je kod najprominentnijih predmeta. Zatim, pravila koja se primjenjuju su iz podzakonskih akata, a ne iz zakona. Njih se tretira kao tehnički akt, a ne kao nešto što treba garantira nepristranost sudstva. Digitalizacija ne smije biti izlika da se one stvari o kojima treba široko raspravljati presele u tehničku sferu. Stalno verifikacijsko tijelo dizajnira sustav eSpisa i predlaže promjene Šifranika, no eSpis je nešto što bi trebalo biti široko raspravljano.

4. GOSPODARSKI KRIMINAL

Tribina je održana 9. prosinca 2022. godine, u dvorani Pravnog fakulteta u Zagrebu.

Organizator:

Centar za demokraciju i pravo Miko Tripalo

Moderator:

Gvozden Flego, Centar Miko Tripalo

Uvodničari:

Sunčana Roksandić, Pravni fakultet u Zagrebu

Hana Horak, Ekonomski fakultet u Zagrebu

Zlata Hrvoj-Šipek, DORH

Paul Stubbs, Ekonomski institut, Zagreb.

ISTRAŽIVANJA I ANALIZE

- ✓ **Provedena anketa** Primjena informatičke tehnologije u pravosuđu (<https://pravosudje.tripalo.hr/wp-content/uploads/sites/5/2023/07/Rezultati-ankete-informatizacija.pdf>)

Anketa o informatizaciji pravosuđa provedena je u svibnju 2022. godine s ciljem ispitivanja iskustava i stavova pravosudnih djelatnika o korištenju IT sustava, posebno e-Spisa. Sudjelovali su suci, odvjetnici i državni odvjetnici, a upitnik je sadržavao kombinaciju zatvorenih, skaliranih i otvorenih pitanja. Rezultati su ukazali na probleme poput nestabilnosti sustava, nedovoljne tehničke podrške i zastarjele opreme

- ✓ **Provedeno Istraživanje** o dodjeljivanju predmeta u rad sucima (https://tripalo.hr/wp-content/uploads/2022/11/Esej_Matija-Ninic-i-Ivana-Zeljko.pdf)

Istraživanje Matije Ninića i Ivane Zeljko provedeno je tijekom lipnja i srpnja 2022. godine u okviru šireg projekta usmjerenog na način dodjeljivanja predmeta sucima u Hrvatskoj. Korištena je kvalitativna metoda, intervjui trajanja 45–60 minuta, sa sucima iz različitih sudova. Cilj je bio identificirati ključne probleme i prakse vezane uz tzv. sudski algoritam dodjele spisa, uz naglasak na normativno uređenje i praktičnu primjenu pravila.

DOKUMENTI

- ✓ Sudjelovali na e-Savjetovanju
 - Nacrt prijedloga Nacionalnog plana razvoja pravosudnog sustava od 2021. do 2027. godine
 - Novela Zakona o parničnom postupku
 - Novela Zakona o DSV-u